

Harald Svensson
Tfn: 036-15 51 13
Mobil: 070-553 95 64
E-post: harald.svensson@jordbruksverket.se

YTTRANDE

2.3.18-09473/18

2018-10-15

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi.fma@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Tryggad tillgång till kontanter (SOU 2018:42)

Jordbruksverket har anmodats att yttra sig över rubricerade betänkande.

Jordbruksverket delar de utgångspunkter som kommittén satt upp för sitt arbete och som inleds med att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betal-tjänster till rimliga priser.

Övergripande ansvar för kontanthantering

Jordbruksverket delar kommitténs bedömning att en myndighet bör ha ett övergripande ansvar för kontanthantering i landet som består i att övervaka, analysera och följa kontanthantering i sin helhet och att rapportera om situationen. Jordbruksverket har ingen invändning mot kommitténs förslag att Riksbanken bör ges detta övergripande ansvar.

Utvecklingen av användningen av kontanter framöver

I betänkandet redovisas bland annat hur Svenska folkets betalningsvanor har ändrats de senaste åren och vilka delar av befolkningen som använder kontanter i högre utsträckning än andra. Utredningen avstår från gissningar om den fortsatta utvecklingen framöver. Det finns enligt inga skäl att tro att utvecklingen kommer att avstanna. Mycket talar för att den utveckling vi sett de senaste åren kan förväntas fortsätta i minst samma takt som hittills. Om överväganden om tillgången till uttags- och insättningsautomater, serviceboxar med mera baseras på nuläget finns därför en uppenbar risk för att statens kostnader underskattas alternativt att servicen med kontanthantering försämras. Detta kommer säkerligen att påverka glesbygderna mer än andra delar av landet.

Tillgången till kontanttjänster och kontanthantering vid höjd beredskap

Kommittén konstaterar att tillgången till kontanttjänster och kontanthantering är två av många faktorer som påverkar betalningar i en situation med höjd beredskap. Kommittén redovisar att man avser återkomma till beredskapsfrågan i slutbetänkandet. Kontanter är ett av flera möjliga betalningsmedel i en krigs- eller krissituation. Innan andra möjligheter för betalningar har befunnits framkomliga i ett läge där det blivit svårt eller omöjligt att fullgöra betalningar elektroniskt, måste man lita till att det finns en försörjning med kontanter. Kommittén redovisar att man avser återkomma till beredskapsfrågan i slutbetänkandet. Frågan är om det inte varit lämpligare att börja med uppgiften att lösa hur betalningar ska kunna säkerställas oavsett normalläge, kris eller krig i landet.

Tillgången till kontanttjänster i glesbygd

Tillgång till kontanttjänster är givetvis svårast att upprätthålla i glesbygd. I betaltjänstförordningen preciseras att rimlig tillgång till kontantuttag och dagskassahantering innebär att högst 0,30 procent (motsvarar ca 35 000 personer) av befolkningen ska ha längre än 25 kilometer till kontantuttag och högst 1,22 procent (motsvarar ca 145 000 personer) av befolkningen ska ha längre än 25 kilometer till en plats för insättning av dagskassor på betalkonto.

Sett i ett nationellt perspektiv kan dessa procenttal verka rimliga. Men den befolkning det är fråga om kan i stort sett helt och hållet antas finnas i de områden som av Jordbruksverket definieras som glesa glesbygd. Relaterar vi istället till enbart den glesa glesbygden blir det enligt Jordbruksverkets beräkningar 11 procent av de boende i detta område som har längre än 25 kilometer till kontantuttag och 46 procent av de boende i detta område som har längre än 25 kilometer till en plats för insättning av dagskassor.

Regeringen föreslog i sin proposition En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (Prop. 2017/18:179) att det övergripande målet för en sammanhållen landsbygdspolitik ska vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Ett delmål är likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna. Riksdagen ställde sig bakom målformuleringarna.

Mot bakgrund av dessa målsättningar kan det ifrågasättas om det är rimligt att till exempel nästan hälften av befolkningen i den glesa glesbygden har längre än 25 kilometer till en plats för insättning av dagskassor.

De alternativa specifikationer av rimlig tillgång som kommittén redovisat förefaller inte vara mer fördelaktiga.

De priser som debiteras kunderna för kontanttjänster bör vara desamma oavsett var i landet tjänsten utförs. Jordbruksverket delar kommitténs förslag om att Post- och telestyrelsen bör få föreskriftsrätt avseende bland annat priser på dessa tjänster och öppettider.

Det är nödvändigt att, precis som kommittén föreslår, tillgången till kontanttjänster följs upp med jämna mellanrum, till exempel vartannat år. Av avgörande betydelse är givetvis hur alternativa betalningssätt, till exempel Swish, utvecklas. För ett effektivt kunna följa utvecklingen behövs information. Jordbruksverket delar kommitténs bedömning att Pupos Serviceanalys behöver stärkas och införas i Tillväxtverkets ordinarie verksamhet.

I detta ärende har avdelningschefen Niclas Purfürst beslutat. Harald Svensson har varit föredragande.

Niclas Purfürst

Harald Svensson